

فعالیت مدارس فرانسوی در ایران

۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۴ ساعت ۲۳:۰۰

در بین مدارس که توسط مسیونرهای خارجی در ایران تأسیس شد، فرانسویان جایگاه ویژه‌ای دارند. اینان نه تنها بیشترین مدارس مذهبی را در کشورمان ایجاد کردند، بلکه فعالیت چشمگیری در توسعه فرهنگ و جذب جوانان ایرانی از خود بروز دادند

عمده‌ترین مدارس فرانسوی در ایران عبارت بودند از : مدرسه سن لوئی، فرانکو پرسیان، سن ژوزف ، آلیانس بنی اسرائیلیت

مدرسه سن لوئی

این مدرسه توسط مسیون لازاریستها که یکی از فرق مسیحیان کاتولیک بودند در سال ۱۸۶۲م (۱۲۷۸/۱۲۴۱ش) برای پسران تأسیس شد. هدف این مدرسه در ابتدا جذب ارمنیان ایران و تغییر آیین آنها به مذهب کاتولیک بود. در آغاز مدرسه دارای ۵ کلاس بود و دانش‌آموزان پس از گذراندن کلاسهای اول تا چهارم تصدیق نامه خود را از وزارت معارف دریافت می کردند ولی در پایان کلاس پنجم تصدیق نامه ابتدایی فرانسه به آنها داده می شد.

پس از مشروطیت بنابه درخواست سفارت فرانسه و پیشنهاد وزارت معارف مبلغ ماهیانه صد تومان به این مدرسه اختصاص یافت. در مقابل مدرسه موظف بود شاگردانی را که وزارت معارف به آن مدرسه معرفی می کرد بپذیرد.

شرایط پذیرش رایگان شاگردان برای مقطع متوسطه عبارت بود از نداشتن استطاعت مالی و دارا بودن تصدیق دوره ابتدایی. مدرسه موظف بود هر ماهه صورتی از ورقه تحصیلی شاگردان را به وزارت معارف ارسال کند. ۱ این مدرسه فعالیت خود را تا روی کار آمدن سلسله پهلوی ادامه داد و در اواخر دوره رضا شاه تعطیل شد.

مدرسه فرانکو پرسیان

این مدرسه در سال ۱۲۸۷ ش (۱۹۰۸ م) به وسیله مسیو یوسف خان ریشارد (مؤدب‌الملک) تأسیس شد. او در ابتدا این مدرسه را به صورت کلاس خصوصی در منزل خود تأسیس کرد ولی با استقبال مردم چند سال بعد به یکی از اولین مدارس دخترانه عصر مشروطیت تبدیل شد. از سال ۱۲۹۵ ش عده ای از فارغ‌التحصیلان دختر این مدرسه برای معلمی تربیت می شدند و دیپلم خود

را از وزارت معارف اخذ می نمودند. این مدرسه از سال ۱۳۱۳ ش تحت مدیریت مسیو هاز اداره می شد و پس از شهریور ۱۳۲۰ ش به نام مدرسه رازی تغییر نام داد و توسط معلمین ایرانی اداره گشت.

مدرسه سن ژوزف

این مدرسه در سال ۱۲۶۵ ش (۱۸۸۷م) توسط مسیون کاتولیک های فرانسوی در تهران فعالیت خود را آغاز کرد. محل مدرسه در خیابان ارامنه تهران قرار داشت و فقط مقطع ابتدایی را دارا بود. این مدرسه در ابتدا فقط دانش آموزان دختر را می پذیرفت ولی بعدها کلاسهای جداگانه ای برای پسرها تشکیل داد. در سال ۱۳۰۸ تعداد دانش آموزان مدرسه ۹۹ دختر و ۳۳ نفر پسر گزارش شده است. این مدرسه اعانه از وزارت معارف دریافت می کرد و موظف به اجرای پروگرام وزارت معارف بود و می بایست دروس مورد قبول وزارت علوم را تدریس نماید.

این مدرسه بعدها به نام دبستان و دبیرستان منوچهری به رسمیت شناخته شد ولی از ۱۳۲۰ ش به بعد از فعالیت مؤسسات خارجی جلوگیری به عمل آمد و مدرسه تعطیل شد، ولی کلاسهای فرانسه برای اطفال خارجی همچنان دایر بود. در سال ۱۳۳۲ ش بخش فارسی آن نیز با نام دبستان و دبیرستان ژاندارک به مدیریت خانم بدرالملوک بازارگادی شروع به کار کرد. ۲

مدرسه ژاندارک

این مدرسه توسط دختران تارک دنیا برای تحصیل دختران ارمنی و اقلیتهای مذهبی تأسیس شد و به صورت دارالایتام اداره می شد. بعدها نام ژاندارک را برای خود برگزید و دارای دوره ابتدایی و متوسط بود. از عصر ناصری به بعد از دختران مسلمان نیز ثبت نام به عمل آورد و در آن، کلاس درس مسلمانها و ارامنه جداگانه بود. در کلاس درس ارامنه، فارسی تدریس نمی شد. از سال ۱۳۰۴ ش به بعد زبان فارسی را بنابه بخشنامه وزارت علوم به طور متفرقه در دروس خود گنجاند.

مدارس آلیانس بنی اسرائیلیت

این مدرسه بر اساس گردآوری فرزندان یهودیان ایران در یک مرکز آموزش بنیان گذارده شد و نمایندگان آلیانس اسرائیلیت پس از ملاقات با ناصرالدین شاه در سفر او به فرنگ (۱۸۷۳ م/ ۱۲۹۰ ق) از او اجازه تأسیس مدرسه را کسب کردند. بنابراین در سال ۱۸۹۸م/ ۱۳۱۵ ق این مدرسه توسط مسیو کازس که از بیروت فرستاده شده بود تأسیس گردید و اکثر قریب به اتفاق دانش آموزان آن به طور رایگان پذیرفته می شدند و لوازم و کتب تدریس فرانسه را از پاریس به تهران آورده برای تعلیم زبان یهودی دو نفر روحانی یهودی تعیین شدند. برای تدریس فارسی نیز چند نفر معلم مسلمان استخدام گشتند. مدرسه دارای ۶ معلم عبری و فارسی و ۴۲۱ نفر شاگرد بود. بعدها این مدرسه به تأسیس کلاسهای اکابر بزرگسالان و مدرسه دخترانه اقدام کرد و این مدرسه به واسطه کمکهای تجار کلیمی کرمانشاه و مقرری وزارت علوم به زودی شعبه هایی در همدان، اصفهان، توسیرکان، کرمانشاه،

سنندج و شیراز افتتاح نمود. عموم این مدارس مختلط بودند. این مدارس پروگرام وزارت علوم را رعایت نمی کردند. با آغاز جنگ جهانی اول و برهم خوردن اوضاع مالی تجارییهودی در ایران، مدارس به حالت تعطیل درآمد و بعد از آن نیز به شکل قبل افتتاح شد. این مدرسه هم مانند دیگر مدارس خارجی در زمان پهلوی اول تعطیل و بعد از شهریور ۱۳۲۰ با نام مدارس ملی اتحاد گشوده شد. ۳

۱. مکاتبات مدرسه سن لوئی به وزارت معارف، موجود در آرشیو سازمان اسناد ملی ایران.

۲. انسیه شیخ رضایی، گنجینه اسناد، فصلنامه تحقیقات تاریخی، مقاله "مدارس فرانسوی".

۳. همان، ص ۹۹.

منبع: مقاله نیلوفر کسری، سایت موسسه مطالعات تاریخ معاصر، بخش مقالات

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۳۰۳۳۷/ایران-فرانسوی-مدارس-فعالیته>